

पर्यावरण संतुलित समृद्ध ग्राम योजना
राज्यस्तरीय “पर्यावरण ग्राम समिती”
गठीत करणेबाबत.

महाराष्ट्रशासन
ग्राम विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: व्हिपीएम-२६१३/प्र.क्र.२३५/पंरा-४
बांधकाम भवन इमारत, २५ मईबान रोड,
फोर्ट, मुंबई ४०० ००९.
तारीख: १० डिसेंबर, २०१३.

वाचा :-

१) शासन निर्णय क्रमांक: व्हिपीएम-२६१०/प्र.क्र.१/पंरा-४, दि.१८ ऑगस्ट, २०१०

प्रस्तावना :-

पर्यावरण संतुलित समृद्ध ग्राम योजनेत मोठ्या प्रमाणात ग्रामपंचायती सहभागी होऊन राज्यात ग्रामपंचायतीं मार्फत वृक्षलागवड, करवसुली, हगणदारी मुक्त गांव याबाबत कार्यवाही सुरु आहे. या योजनेस ३ वर्ष पूर्ण झालेली असून या योजनेसाठी मिळालेला प्रतिसाद, झालेली कामे व मागणी पाहून सदरची योजना यापुढे देखील चालू ठेवण्याबाबत दिनांक २४ सप्टेंबर, २०१३ रोजीच्या बैठकीत राज्यस्तरीय संनियंत्रण समितीने मान्यता दिलेली आहे. पर्यावरण संतुलित समृद्ध ग्राम योजनेत सहभागी झालेल्या ग्रामपंचायतींना शाश्वत विकासाच्या दृष्टीने प्रगती साध्य करण्यासाठी योजनेतील निकषपूर्ती तसेच सातत्य टिकविण्यासाठी आवश्यक पुढील टप्पे गाठण्यासाठी मार्गदर्शन करणेची गरज आहे. या ग्रामपंचायती मधील सरपंच, उपसरपंच, सदस्य, ग्रामसेवक, गावातील युवक, युवती, तरुणमंडळे, महिलाबचतगट, जेष्ठनागरीक, ग्रामस्थ इत्यादींना विविध उपक्रमात सहभागी होण्यासाठी प्रवृत्त केल्यास, त्यांच्या सहभागातून गावात विकासात्मक बदल होणेस मदत होणार आहे. यासाठी ग्रामपंचायतींना भेटी देणे, तालुका व जिल्हापातळीवर कार्यशाळेत मार्गदर्शन, योजने बाबत अनुकूल अशी वातावरण निर्मिती करण्यासाठी साधनव्यक्ती / तज्ञ यांची मदत घेण्याचे शासनने ठरविले आहे. शासन निर्णय दिनांक १८ ऑगस्ट, २०१० मधील मुद्या क्र. १४ नुसार “ राज्यस्तरावर तांत्रिक ज्ञान / सहकार्य व सनियंत्रण करण्यासाठी ग्रामविकास, कृषी, पर्यावरण क्षेत्रातील तज्ञांचे गट तयार करण्यात येतील. त्यानुसार ग्राम विकास विभागास तज्ञांचा गट तयार करता येईल यासाठी शासन स्तरावर राज्यस्तरीय तज्ञ / साधन व्यक्तींची “राज्यस्तरीय पर्यावरण ग्राम समिती” करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

शासन स्तरावर राज्यस्तरीय तज्ञ / साधन व्यक्तींची “राज्यस्तरीय पर्यावरण ग्राम समिती” करण्याची बाब प्रस्तावित आहे. त्यानुसार पर्यावरण संतुलित समृद्ध ग्रामयोजनेतील ग्रामपंचायतींना

मार्गदर्शन करणे, या योजनेच्या प्रभावी अंमलबजावणीसाठी वातावरण निर्मिती करणे, यासाठी ग्रामविकास, पर्यावरण इत्यादी क्षेत्रातील साधन व्यक्ती, तज्ञ यांची पर्यावरण ग्राम राज्य स्तरीय समिती खालील प्रमाणे या शासन निर्णयान्वये स्थापन करण्यात येत आहे.

राज्यस्तरीय समितीतील साधन / तज्ञ व्यक्ती :-

अ.क्र.	नांव	पदनाम
१	श्री.भिमराव माने, जिल्हा परिषद सदस्य, जिल्हा परिषद, सांगली.	अध्यक्ष
२	श्री.माधवराव रामचंद्र पाटील, शेळगावकर, मु.पो.शेळगांवगौरी, ता.नायगाव, जि.नांदेड	सदस्य
३	श्री.किरण पाटील - येवतीकर मु.पो.येवती, ता.करविर, जि.कोल्हापूर	सदस्य
४	श्री.चंदू मुरलीधर पाटील, मारकवार, मु.पो.राजगड, ता.मूल, जि.चंद्रपूर.	सदस्य
५	श्री.शहाजी जगन्नाथ क्षीरसागर, मु.पो. धामणे, ता.कोरेगांव, जि.सातारा.	सदस्य
६	श्री.भारत आनंदराव पाटील, मु.पो.कोडोली, ता.पन्हाळा, जि.कोल्हापूर.	सदस्य
७	श्रीमती नंदा अल्लुरवार, मु.पो.पेंढरी (मक्ता), ता.सावली, जि.चंद्रपूर	सदस्या
८	श्री प्रेमकुमार डिंगंबर अहिरे, अध्यक्ष, निसर्ग मित्र समिती	सदस्य
९	श्री.केदर बापू काकूलते, किकवारे, ता.सटाणा, जि.नाशिक.	सदस्य
१०	गजानन महादेव येवले, सरपंच, ग्रामपंचायत देवगाव, ता.अचलपुर, जि.अमरावती.	सदस्य
११	डॉ. भारत भूषण, अधिष्ठाता, पर्यावरण विकास केंद्र, यशदा पुणे	सदस्य
१२	श्रीमती सुरेखा ठाकरे, अध्यक्ष, महिला शक्ती अभियान	सदस्य
१३	ग्रामसेवक संघटनेचे राज्याध्यक्ष	निमंत्रित सदस्य
१४	उप सचिव, पंचायत राज, ग्रामविकास	समन्वयक

समितीचे कार्य -

१) पर्यावरण संतुलित समृद्ध ग्राम योजनेच्या ग्रामपंचायतीना भेटी देणे व मार्गदर्शन करणे. ग्रामपंचायतीमध्ये राबविण्यात येणाऱ्या उपक्रम / कार्यक्रम / प्रकल्पाना भेटी देणे , मार्गदर्शन करणेव आढावा घेणे.

२) या योजनेत लोकसहभाग मिळविण्याच्या दृष्टीने प्रयत्न करणे. यासाठी मेळावे / कार्यशाळा / प्रशिक्षण आयोजित करण्यात यावेत व जिल्हा परिषदांनी या योजनेच्या जनजागृतीसाठी दिलेल्या अनुदानातून खर्च करावा. आयोजित केलेल्या कार्यशाळा, प्रशिक्षणास भेट देऊन मार्गदर्शन करणे.

३) जिल्हास्तरावरील जिल्हा परिषदेच्या पदाधिकारी व अधिकाऱ्यांशी चर्चा करून पुढील काळात या योजनेच्या प्रभावी अमंलबजावणीसाठी कृती कार्यक्रम आखणे, तसेच शासनास योजनेच्या प्रभावी अमंलबजावणीसाठी योग्य त्या शिफारशी करणे.

४) ५००० लोकसंख्येवरील ग्रामपंचायतींना विकास केंद्र विकसित होण्याच्या दृष्टीने मार्गदर्शन करणे व या ग्रामपंचायतींना भेटी देणे, सुरु असलेल्या कामाची, प्रकल्पाची पाहणी करणे.

५) या योजनेत विविध विभाग, सामाजिक व स्वयंसेवी संस्था, महाविद्यालये, राष्ट्रीय सेवा योजना इत्यादींचा सहभाग घेण्यासाठी प्रयत्न करणे.

६) शाश्वत ग्राम विकासासाठी ग्रामपंचायतीच्या पदाधिकारी व अधिकारी, कर्मचारी यांच्या क्षमता बांधणीसाठी साधन व्यक्ती यांचे नेटवर्क (Network) करून त्यांचा सहभाग ग्रामविकासात होण्याच्या दृष्टीने प्रयत्न करणे.

समितीच्या अध्यक्ष / सदस्य यांच्या बैठका, सुविधा भत्ते इत्यादी :-

समितीची बैठक दोन महिन्यातून किमान एकदा मंत्रालय, मुंबई किंवा समितीच्या अध्यक्षांनी सोयीनुसार ठरविलेल्या ठिकाणी होईल.

वित्त विभाग, शासन निर्णय क्र. प्रवास १०१०/ प्र.क्र.२/सेवा-५ दिनांक ०३ मार्च, २०१० मधील मुद्द क्र. १२ नुसार“ राज्य / विभाग / जिल्हा स्तरावरील समिती / मंडळ / आयोग यावर नियुक्त केलेल्या अशासकीय सदस्यांना रुपये ८,९००/- व त्याहून अधिक ग्रेड वेतन असणाऱ्या शासकीय कर्मचाऱ्यांच्या दराने प्रवासभत्ता व दैनिकभत्ता अनुज्ञेय असेल, मात्र त्यांना विमान प्रवास आणि रेल्वेच्या वातानुकूलित प्रथम वर्गाचा प्रवास अनुज्ञेय राहणार नाही. तालुका स्तरावरील समिती / मंडळ / आयोग यावर नियुक्त केलेल्या अशासकीय सदस्यांना रुपये ४,२००/- ग्रेड वेतन असणाऱ्या शासकीय कर्मचाऱ्यांना अनुज्ञेय असलेल्या दराने प्रवासभत्ता असलेल्या दराने दैनिक भत्ता मिळण्यास पात्र असतील. समिती / मंडळ / आयोग वगैरेवर अशासकीय सदस्य म्हणून नियुक्त झालेल्या आमदार / खासदार यांचा प्रवासभत्ता / दैनिक भत्ता, शासन निर्णय, वित्त विभाग क्रमांक- टिआरए-१४७०/१३१/अठरा, दिनांक २७ जानेवारी १९७१ मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे आमदार व खासदार यांना विधानमंडळाच्या कामकाजासाठी अनुज्ञेय दराप्रमाणे नियमित केला जाईल.”

समितीच्या अध्यक्षांना राज्यात दौरा करण्यासाठी वाहन भाड्याने उपलब्ध करून देण्यात येईल. अध्यक्षांना स्वतःचे वाहन वापरण्यासाठी मुभा राहिल मात्र वित्त विभागाकडील दिनांक ३ मार्च, २०१० च्या शासननिर्णयात नमूद केलेप्रमाणे पेट्रोल वाहनास प्रती किलोमीटर रु.९ /- आणि डिझेल वाहनासाठी प्रती किलोमीटर रुपये ७/-इतका प्रवासभत्ता अनुज्ञेय राहिल.

समिती अध्यक्षाना एक लघुलेखक तथा स्वीय सहाय्यक असावा. सदरहू लघुलेखक तथा स्वीय सहाय्यक हा कंत्राटी तत्वावर मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, सांगली यांनी नियुक्त करावा. सदरहू लघुलेखक तथा स्वीय सहाय्यकाला प्रतीमहा रुपये १०,०००/- इतके मानधन देण्यात यावे.

या योजनेअंतर्गत समितीसाठी होणारा खर्च पर्यावरण संतुलित समृद्ध ग्राम योजनेअंतर्गत जनजागृतीसाठी राखीव असलेल्या ४ टक्के निधीतून करण्यात येईल. पर्यावरण संतुलित समृद्ध ग्राम योजनेबाबत राज्यस्तरीय कमिटीच्या खर्चासाठी रुपये १०.०० लाख इतका निधी राखून ठेवण्यात आलेला आहे. त्या निधीतून कमिटीचा खर्च करता येईल.

समितीची मुदत दिनांक ३१ मार्च, २०१४ पर्यंत राहिल. या समितीने केलेल्या कामाचा आढावा राज्यस्तरीय संनियंत्रण समिती घेईल व ही योजना पुढे चालू ठेवण्याबाबत त्याअनुषंगाने निर्णय घेईल.

पर्यावरण संतुलित समृद्ध ग्राम योजनेच्या अंमलबजावणीसाठी समितीचे अध्यक्ष व सदस्य यांचे सहकार्य जिल्हा परिषदांनी घ्यावे. या समित्याच्या अध्यक्ष व सदस्यांना आवश्यक ते सहकार्य सर्व संबंधीताकडून मिळेल याची दक्षता मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद सर्व यांनी घ्यावी.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१३१२०७१४०४५१२६२० असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचेराज्यपालयांच्याआदेशानुसारवनावाने.

(डॉ. मल्लिनाथ कलशेट्टी)
उपसचिव, महाराष्ट्रशासन

प्रत,

१. माननीय. राज्यपालांचे सचिव,
२. मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव,
३. मा.उपमुख्यमंत्री यांचे सचिव,
४. मा.मंत्री व मा.राज्यमंत्री (सर्व) यांचे खाजगी सचिव,
५. मा.विधानसभा व मा.विधान परिषद सदस्य.(सर्व)
६. सर्व जिल्हा परिषद, अध्यक्ष.
७. मा.मुख्य सचिव.

८. सर्व मंत्रालयीन विभाग.
९. सर्व विभागीय आयुक्त.
१०. सर्व जिल्हाधिकारी.
११. महालेखापाल, महाराष्ट्र-१, मुंबई (लेखा व अनुज्ञेयता).
१२. महालेखापाल, महाराष्ट्र-२, नागपूर (लेखा व परिक्षाव अनुज्ञेयता).
१३. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचलनालय, मंत्रालय, मुंबई (प्रसिध्दीसाठी व माहितीसाठी).
१४. संचालक, लेखा व कोषागारे, मुंबई.
१५. ग्रामविकास विभागातील सर्व उपसचिव.
१६. सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी, (गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती यांच्या प्रतिसह).
१७. सर्व मुख्यलेखा व वित्त अधिकारी, जिल्हा परिषद.
१८. संचालक, भाषा संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
१९. ग्रामविकास विभागातील सर्व कार्यासने व रोखशाखा.
२०. निवडनस्ती, कार्यासन पंरा-४ (२२), ग्रामविकास व जलसंधारण विभाग.